

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

ΕΝΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ
ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΜΙΣΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΜΕΣΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ιδιότητα του πολίτη εκφοβισμός εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα
εχθρικότητα ανεκτικότητα υπευθυνότητα αντιαθιγγανισμός αλληλεγγύη
ξеноφοβία δικαιοσύνη έγκλημα σεβασμός σεξισμός διαφορετικότητα ρατσισμός
ειρήνη εθνικισμός προκατάληψη συμμετοχή αντισημιτισμός ισότητα ομοφοβία
ασφάλεια αξιοπρέπεια ισλαμοφοβία ελευθερία διάκριση δημοκρατία μίσος

NO HATE
SPEECH
MOVEMENT

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ΕΠΙΠΕΔΟ 2

ΟΜΑΔΑ
10-25

ΔΙΑΡΚΕΙΑ
60'

ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΤΗ ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ

Οι συμμετέχοντες εξετάζουν παραδείγματα ρητορικής μίσους και συζητούν για τις πιθανές της συνέπειες για μεμονωμένα άτομα και την κοινωνία.

ΘΕΜΑΤΑ Ανθρώπινα δικαιώματα, Ρατσισμός και διάκριση

ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ Επίπεδο 2

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΜΑΔΑΣ 10-25

ΔΙΑΡΚΕΙΑ 60 λεπτά

ΣΤΟΧΟΙ

- Να κατανοήσουμε τις διαφορετικές μορφές της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο και τις συνέπειές της σε θύματα και κοινωνία.
- Να εξερευνήσουμε διαφορετικούς τρόπους απόκρισης στη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο.

ΥΛΙΚΑ

- Φωτοτυπίες των παραδειγμάτων ρητορικής μίσους
- Χαρτιά και στυλό
- Χαρτιά από πίνακα σεμιναρίων

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

- Κάντε φωτοτυπίες των παραδειγμάτων ρητορικής μίσους.
- Προετοιμάστε δύο χαρτιά πίνακα σεμιναρίων με τίτλο «Συνέπειες για τα θύματα» και «Συνέπειες για την κοινωνία».

ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες τι καταλαβαίνουν με τον όρο «ρητορική μίσους στο διαδίκτυο». Ρωτήστε εάν έχει δει ποτέ κανείς ρητορική μίσους στο διαδίκτυο, είτε απευθυνόταν σε κάποιο άτομο, είτε απευθυνόταν σε εκπροσώπους συγκεκριμένων ομάδων (για παράδειγμα ομοφυλόφιλους, μαύρους, Μουσουλμάνους, Εβραίους, γυναίκες, κλπ.). Πώς αισθάνονται οι συμμετέχοντες όταν συναντούν τέτοια λόγια; Πώς νομίζουν ότι πρέπει να αισθάνονται τα θύματα; Εξηγήστε ότι ο όρος «ρητορική μίσους» χρησιμοποιείται για ένα ευρύ φάσμα περιεχομένου: –Πρώτον, επεκτείνεται πέραν του λόγου και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει και άλλες μορφές επικοινωνίας, όπως είναι τα βίντεο, οι εικόνες, η μουσική και άλλα.

- Δεύτερον, ο όρος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει ιδιαίτερα υβριστική, έως και απειλητική, συμπεριφορά, καθώς και σχόλια που είναι απλά προσβλητικά.
2. Εξηγήστε στους συμμετέχοντες ότι θα αναλύσουν κάποια πραγματικά παραδείγματα ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο, εστιάζοντας κυρίως στον αντίκτυπο που έχει τόσο στα ίδια τα θύματα όσο και στην κοινωνία.
 3. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες και δώστε σε κάθε ομάδα ένα παράδειγμα ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο από τις περιπτωσιολογικές μελέτες (σελ. 142-146).
 4. Ζητήστε τους να συζητήσουν την κάθε περίπτωση και να απαντήσουν στις ερωτήσεις. Πείτε τους ότι έχουν 15 λεπτά για να το κάνουν.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Παρουσιάστε κάθε ένα από τα παραδείγματα, ζητώντας τις αντιδράσεις των ομάδων. Σημειώστε τις απαντήσεις στις ερωτήσεις σε έναν πίνακα σεμιναρίων. Εάν οι ομάδες έδωσαν παρόμοιες απαντήσεις, δείξτε το υπογραμμίζοντας την πρώτη απάντηση ή γράφοντας έναν αριθμό δίπλα της για να επισημάνετε ότι πάνω από μία ομάδα κατέληξε στην ίδια απάντηση. Αφού παρουσιάσουν όλες οι ομάδες τα αποτελέσματά τους, επιστρέψτε στις δύο σελίδες του πίνακα σεμιναρίων και χρησιμοποιήστε τις παρακάτω ερωτήσεις για να επανεξετάσετε την όλη δραστηριότητα με το σύνολο της ομάδας:

- Πώς σας φάνηκε η δραστηριότητα; Ποια ήταν τα αισθήματά σας για το παράδειγμα που αναλύσατε;
- Ποιες ήταν οι πιο συχνές συνέπειες της ρητορικής μίσους που ανέφεραν οι ομάδες;
- Υπήρχε τίποτα κοινό ανάμεσα στις ομάδες που αποτελούσαν στόχο της ρητορικής μίσους στα παραδείγματα;
- Υπήρχαν ομοιότητες στις συνέπειες, ανεξάρτητα από το ποια ομάδα ήταν στόχος της ρητορικής μίσους;
- Ποιες θα μπορούσαν να ήταν κάποιες επιπτώσεις εάν η συμπεριφορά αυτή επεκταθεί στο διαδίκτυο και κανείς δεν κάνει τίποτα για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα;
- Ποια εργαλεία ή μεθόδους μπορείτε να σκεφτείτε για την αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο;
- Τι μπορούμε να κάνουμε εάν συναντήσουμε παρόμοια παραδείγματα στο διαδίκτυο;

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ

- Περισσότερες πληροφορίες για την εκστρατεία ενάντια στη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο μπορείτε να βρείτε στο Κεφάλαιο 2 ή στον ιστότοπο της Εκστρατείας (www.nohatespeechmovement.org). Βοηθητικές πληροφορίες για τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο θα βρείτε στο Κεφάλαιο 5.

ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ

Εφόσον το επιτρέπει ο χρόνος, μπορείτε να ζητήσετε από τους συμμετέχοντες να δημιουργήσουν μηνύματα αλληλεγγύης προς τα θύματα που υπέστησαν ρητορική μίσους σε κάθε ένα από τα παραδείγματα.

Μπορείτε επίσης να βασιστείτε στις περιπτωσιολογικές μελέτες για να εξετάσετε τη σχέση ανάμεσα στη ρητορική μίσους και την ελευθερία έκφρασης. Στην περίπτωση αυτή, μπορείτε να συζητήσετε με τους συμμετέχοντες τα όρια (ή την έλλειψη ορίων) που θα πρέπει να εφαρμόζονται στην κάθε περίπτωση.

ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ

Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να ανακαλύψουν το No Hate Speech Movement και να πάρουν μέρος στην Εκστρατεία για να δείξουν ότι είναι ενάντια στη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν τον ιστότοπο της Εκστρατείας για να ανταλλάξουν μηνύματα γύρω από τις συνέπειες της ρητορικής μίσους και το πόσο σημαντικό είναι να εναντιωνόμαστε σε αυτήν σε αλληλεγγύη με τα θύματα. Εάν οι συμμετέχοντες έχουν αντιμετωπίσει περιστατικά ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο, αναφέρετέ τα στο Παρατηρητήριο Ρητορικής Μίσους (Hate Speech Watch) στον ιστότοπο της εκστρατείας και συζητήστε τα περιστατικά αυτά με άλλους χρήστες. Επίσης, μπορείτε να περιηγηθείτε στο Hate Speech Watch μαζί με τους συμμετέχοντες και να συζητήσετε τα παραδείγματα που έχουν αναρτήσει άλλοι χρήστες. Οι συμμετέχοντες θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μια “Χάρτα” ενάντια στη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο για το σχολείο τους ή το κέντρο νεολαίας τους. Επίσης θα μπορούσαν να διοργανώσουν στο σχολείο μια ημέρα ενάντια στη ρητορική μίσους και να χρησιμοποιήσουν τους προβλεπόμενους εορτασμούς για τα ανθρώπινα δικαιώματα για να ευαισθητοποιήσουν και τους υπόλοιπους για το πρόβλημα αυτό. Θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν την 21η Μαρτίου, την Παγκόσμια Ημέρα κατά του ρατσισμού και της διάκρισης για να διοργανώσουν εκδηλώσεις κατά της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο.

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1:

Ένας νέος άντρας ανεβάζει μια τεράστια σημαία του εθνικιστικού κόμματος στο προφίλ του σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης με σχόλια όπως «Εξω το Ισλάμ από τη χώρα μου - Ας προστατέψουμε τον λαό μας». Αναρτά φωτογραφίες με το σύμβολο της ημισελήνου και του αστεριού μέσα σε μια πινακίδα απαγόρευσης. Διαδίδει τα στοιχεία αυτά μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και την προσωπική του ιστοσελίδα.

- Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Τι επιπτώσεις έχει επάνω τους η ρητορική μίσους;
- Τι επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το παράδειγμα ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου συμβαίνει αυτό και στην κοινωνία γενικότερα;

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2:

Ο Α. συντάσσει ένα δημοσίευμα όπου όχι μόνο αποδεικνύει ότι το Ολοκαύτωμα «δε συνέβη ποτέ», αλλά και παραθέτει υβριστικά και ρατσιστικά σχόλια για τους Εβραίους. Ο Α. δημοσιεύει το κείμενο αυτό στο προσωπικό του ιστολόγιο (blog) και σε διάφορους άλλους αντισημιτικούς ιστότοπους. Ο Α. εντάσσει επίσης το περιεχόμενο αυτό σε διάφορα wikis στο διαδίκτυο, παρουσιάζοντάς το σαν «επιστημονικά δεδομένα» για το Ολοκαύτωμα.

- Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Τι επιπτώσεις έχει επάνω τους η ρητορική μίσους;
- Τι επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το παράδειγμα ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου συμβαίνει αυτό και στην κοινωνία γενικότερα;

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3:

Το άρθρο ενός σημαντικού δημοσιογράφου σε εφημερίδα που πρόσκειται στο κυβερνών πολιτικό κόμμα αποκαλεί τους Ρομά «ζώα» και απευθύνει έκκληση για την εξουδετέρωσή τους με κάθε μέσο. Στο φόρουμ που συνδέεται με τη διαδικτυακή έκδοση της εφημερίδας ανεβάζονται πολλά σχόλια που συμφωνούν με τις θέσεις του δημοσιογράφου. Η εφημερίδα δεν προβαίνει σε εξηγήσεις ούτε ζητά συγγνώμη για τις θέσεις. Εμφανίζονται και άλλα άρθρα στο διαδίκτυο που υιοθετούν την ίδια στάση και χρησιμοποιούν παρόμοιο ύφος, ενώ όλο και περισσότεροι άνθρωποι αρχίζουν να σχολιάζουν στο φόρουμ.

- Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Τι επιπτώσεις έχει επάνω τους η ρητορική μίσους;
- Τι επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το παράδειγμα ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου συμβαίνει αυτό και στην κοινωνία γενικότερα;

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 4:

Διοργανώνεται εκστρατεία στο διαδίκτυο, η οποία υποστηρίζει ότι η οικονομική κρίση στη χώρα είναι συνέπεια των μεταναστών και των προσφύγων. Αρχίζουν να κυκλοφορούν δημοσιεύσεις σε πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης: φωτογραφίες που απεικονίζουν τους πρόσφυγες ως επιθετικά άτομα, εικόνες με πρόσφυγες σε ταπεινωτικές καταστάσεις και σχόλια γύρω από το ότι κλέβουν τις δουλειές από τους ντόπιους. Αρχίζει να διαδίδεται έντονη παραπληροφόρηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως ψευδή στατιστικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι μετανάστες είναι βίαιοι και προκαλούν προβλήματα.

- Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Τι επιπτώσεις έχει επάνω τους η ρητορική μίσους;
- Τι επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το παράδειγμα ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου συμβαίνει αυτό και στην κοινωνία γενικότερα;

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 5:

Σε διάφορους ειδησεογραφικούς ιστότοπους δημοσιεύονται καταχρηστικά σχόλια, που ισχυρίζονται ότι οι ξένοι δεν έχουν δικαίωμα να ζουν στη χώρα. Κάποιες αναρτήσεις ενθαρρύνουν τη βία ενάντια στους μη λευκούς ξένους.

- Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Τι επιπτώσεις έχει επάνω τους η ρητορική μίσους;
- Τι επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το παράδειγμα ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου συμβαίνει αυτό και στην κοινωνία γενικότερα;

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 6:

Στο διαδίκτυο εμφανίζονται βίντεο που ισχυρίζονται ότι τα άτομα ΛΟΑΤ είναι «ανώμαλα» και «άρρωστα» και θα πρέπει να διατηρούνται μακριά από την κοινωνία, γιατί καταστρέφουν τις παραδόσεις και τη συνέχεια του έθνους. Τα βίντεο αναφέρουν πηγές επιστημονικής έρευνας, αλλά συχνά οι αναφορές γίνονται λανθασμένα ή επιλεκτικά. Κάποια από τα βίντεο δείχνουν φωτογραφίες οικογενειών ΛΟΑΤ με τα παιδιά τους.

- Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Τι επιπτώσεις έχει επάνω τους η ρητορική μίσους;
- Τι επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το παράδειγμα ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου συμβαίνει αυτό και στην κοινωνία γενικότερα;

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 7:

Ένας ποδοσφαιρικός αγώνας διακόπτεται μετά από προσβολές και συνθήματα από τους οπαδούς ενάντια σε έναν παίκτη επειδή είναι «μαύρος». Ένα βίντεο με τα συνθήματα και τη διακοπή του αγώνα προβάλλεται στο διαδίκτυο και διαδίδεται γρήγορα. Ρατσιστικά σχόλια επαναλαμβάνονται σε διάφορους δικτυακούς τόπους. Όταν αρχίζει η αντίδραση με διαμαρτυρίες, πολλοί υποστηρικτές των σχολίων αυτών ισχυρίζονται ότι έπесαν θύμα λογοκρισίας.

- Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Τι επιπτώσεις έχει επάνω τους η ρητορική μίσους;
- Τι επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το παράδειγμα ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου συμβαίνει αυτό και στην κοινωνία γενικότερα;

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 8:

Εδώ και λίγο καιρό κυκλοφορεί στο διαδίκτυο μια διαφήμιση για τζιν. Δείχνει μια σκηνή όπου μια γυναίκα είναι περιτριγυρισμένη από άντρες. Η σκηνή υπαινίσσεται σεξουαλικά μηνύματα, ενώ η γενικότερη εικόνα παραπέμπει σε σεξουαλική βία και βιασμό. Σε μια χώρα, αρκετές οργανώσεις διαμαρτύρονται. Τα νέα για αυτό το περιστατικό στο διαδίκτυο προσελκύουν διάφορα σχόλια, εκ των οποίων πολλά ενισχύουν την ιδέα ότι οι γυναίκες είναι αντικείμενα με τα οποία οι άντρες μπορούν να παίζουν και να είναι βίαιοι.

- Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Τι επιπτώσεις έχει επάνω τους η ρητορική μίσους;
- Τι επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το παράδειγμα ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με κοινότητες όπου συμβαίνει αυτό και στην κοινωνία γενικότερα;

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 9:

Ένας πολιτικός κατηγορεί τους Μουσουλμάνους ότι είναι η κύρια αιτία εγκλημάτων ενάντια σε κορίτσια. Επικαλείται την «κοινή γνώση» και παρουσιάζει κάποια «χαρακτηριστικά παραδείγματα». Το βίντεο που συνοδεύει το άρθρο προκαλεί πολλά σχόλια, μερικά από τα οποία είναι ρατσιστικά και βίαια. Άλλοι άνθρωποι, που υποστηρίζουν την ίδια άποψη, αναφέρονται στα λόγια του, τα οποία παρουσιάζουν ως μια αξιοσέβαστη και εμπεριστατωμένη άποψη.

- Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Τι επιπτώσεις έχει επάνω τους η ρητορική μίσους;
- Τι επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το παράδειγμα ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου συμβαίνει αυτό και στην κοινωνία γενικότερα;

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 10:

Σε ένα διαδικτυακό κανάλι με βίντεο παραμένουν κάποια βίντεο γύρω από τις βίαιες συγκρούσεις που υπήρξαν στο παρελθόν ανάμεσα σε δύο χώρες. Αρχίζουν να προστίθενται πολλά σχόλια, που εκφράζουν ρατσιστικές απόψεις ενάντια στον λαό της μίας από τις δύο χώρες. Ο ρατσισμός και οι ύβρεις ανάμεσα σε αντιπροσώπους των δύο κοινοτήτων συνεχίζονται για μεγάλο χρονικό διάστημα.

- Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Τι επιπτώσεις έχει επάνω τους η ρητορική μίσους;
- Τι επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το παράδειγμα ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου συμβαίνει αυτό και στην κοινωνία γενικότερα;

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 11:

Μουσική με έντονα εθνικιστικά φρονήματα μεταδίδεται από ένα διαδικτυακό μουσικό κανάλι. Κάποια τραγούδια αναρτώνται από μέλη δύο εθνοτικών κοινοτήτων που στο παρελθόν είχαν εμπλακεί σε βίαιες συρράξεις. Τα τραγούδια συχνά ενθαρρύνουν τη χρήση βίας ενάντια σε άτομα της άλλης εθνοτικής ομάδας.

- Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Τι επιπτώσεις έχει επάνω τους η ρητορική μίσους;
- Τι επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το παράδειγμα ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου συμβαίνει αυτό και στην κοινωνία γενικότερα;